ТЫРКУБЫЙ

фэгъэхьыгъэ гущы

ЦУАМЫКЪО ТЫРКУБЫЙ КЪЫЗЫХЪУГЪЭР ИЛЪЭС 70-рэ ХЪУГЪЭ

щытыгь, ар щызэхапшІэщтыгь (1970), «Проблемы развития кІэлэегьэджэ институтыми — адыгейской прозы» (1972), мыщ щызэхащэгъэ литера- «К глубинам реализма» (1975), турнэ купым ныбжык Іэхэр «М. Шолохов и младописьменчанэу хэлажьэщтыгъэх, Іэпэ- ные литературы» (1975), «Путь ыужыІокІэ Тыркубый агъэ- Северного Кавказа» (1982), Хьабибэ, Бэгъ Нурбый, Къуе- гъэм Тыркубый хэлэжьэгъагъ, нэ, Нэхэе Руслъанэ ыкІи нэ- лъэпкъхэм япоэзие ехьыл ГэмыкІхэри. 1959-рэ ильэсым гъэ псальэ къыщишІыгъагъ; къыщыублагъэу Цуамыкъо акІырыплъыгъ критик Іазэхэу Тыркубый иапэрэ тхыгъэхэр И. Гринберг, М. Лобановым, гъэзетэу «Социалистическэ В. Дементьевым, Ю. Проку-Адыгеим», альманахэу «Зэ- шевым яІофшІагьэхэм. А зэкъошныгъэм» къыхаутых. пстэум игупшысэ зырагъэучетех «стех» «стех можие мохие АзэГук Гэм жүн можие МокІым къехъу мыщ дэхьагъ: ным хагъэуцуагъ. 1976-рэ илъэкъуаджэм, ным, ныбджэгъу- сым иапэрэ тхылъэу «В сошІорэ ахэм къыплъагъэІэ-«Нэхэр», «Джэгум», «Сыплыы- ар гъэхьэгъэшхоу хъугъэ, хэ- бый 1988-рэ илъэсым Грузием

хъугъ...» зыфиІохэрэр. статьяхэр, рецензиехэр къы- турэ ихэхьо гьогурэ и офыгьо- зеух нэуж ар 1963 — 1966-рэ бзэкІэ къыдегъэкІы. Мыщ дэильэсхэм къалэу Воронеж хьагъэх итхыгъэхэу «ЦІыфым хэр регъаджэх, Темыр Кав- къатегущы Гагъ. казым щыпсэурэ лъэпкъхэм

хэм къащыублагъэу, анахьэу я кэм ыцІэ зыхьырэм (СССР-м 70 — 80-рэ илъэсхэм литера- и АН) епхыгъэу Темыр Кавтурнэ критикэм хахъо ышІы- казым илитературэхэм реанымкІэ, лъэпкъ художествен- лизмэм лъэпкъ хэкІыпІэу ащыэ гупшысэр лъэхъаныкІэ ихьа- ряІэхэр еушэтых, ащ ехьылІ нымкІэ Цуамыкъо Тыркубый гъэ тхыгъэхэр къыхеутых. Зэитхыльхэм, истатьяхэм льэшэу льаш Іэрэ ш Іэныгъэлэжьыш хояшІуагьэ кьэкІуагь. Критикхэу хэу Г. Ломидзэ, Н. Надъяр-М. Къуныжъым, А. Шъхьала- ных, З. Кедринам, Л. Арутюыужыюкіэ къикіыгъэхэу У. Пэ- яушъыйхэм яшІуагъэ къызэнэшъум, Хъ. ЛъэпцІэрышэм рекІыгьэр непэ къызнэсыгъэм ясатыр Тыркубый чІыпІэ гъэ- Тыркубый щыгъупшэрэп. А зэнэфагъэ зэрэщиубытыгъэр на- пстэумэ ащ игулъытэ агъэчала къащыдэк Іыхэрэм итхы- піэм литературэмкі э щыреджэн- кіотэнэу сшіошіы.

А илъэсхэм адыгэ литературэм инэшанэхэр, хабзэтурэм хэхъоныгъэшхо хэр ІупкІзу къащегъэльагъох. хэм научнэ-ушэтынхэр лъегъэт кІуатэх, критикэ ІофшІагъэхэр ышІыгь, льэхьаныкІэм амалы- Ащ фэдэх, гущыІэм пае, «Эво- икъэлэмыпэ къыпэкІых. Ащ шІухэр къызыдихьыгъэхэу люция адыгейского стиха» къыкІэкІуагъэу итхылъыкІэу рытх журнал «Жъогъобын» к человеку (О прозе Исхака псэ зыфэхъугъэ адыгэ льэпкъыцІзу къыдагъэкІыштыгь. Тхэ- Машбаша)» (1980), «Нацио- хэм ялитературэ Темыр КавкІо ныбжыкІэ купым ипащэу нальное своеобразие литератур казым итхакІохэм ялэжьыгъэнэфэгъагъ. Я 60-рэ илъэсхэм «Уроки Тембота Керашева» куухэр мы тхыльым щышІыгьэ мыш хэтыгъэхэм къахэк ы- (1998), нэмык Іхэри. 1972-рэ хъугъэх. Мыш къыдэхьагъэх гъэх зэльашІэрэ тхакІо, усакІо ильэсым литературнэ кри- пычыгьохэу «Гугьэ льагэм фэхъугъэхэу Кощбэе Пщыма- тикхэм язэІукІэшхоу Латви- лэжьагъэхэр» (шІэныгъэзефэ, Хъунэго Нурыет, Теуцожь ем (къ. Дубулты) щык Іуа- хьэхэм яхьыл Іагъэу), «Нэпкъыкъо Налбый, Мамый Руслъа- Темыр Кавказым щыпсэурэ хъаным диштэу», нэмыкІхэ-Иапэрэ усэ тхылъэу «Жъогъо- шъомбгъугъ, игулъытэ агъэча- циехэм чанэу ахэлажьэ. Тхэ-1967-рэ ильэсым Адыгэ тхыль сква дэт тхыль тедзапГэу «Со- Р. Гамзатовым, С. МихалкотедзапІэм къыдегъэкІы. Ли- временникым» Цуамыкьо Тыр- вым, К. Кулиевым, Н. Джусойрикэр зыпкъырылъ усэ тІо- кубый иІэпэрытх ыштагъ, пла- ты нэІуасэ афэхъу. нытьэм, шіульэгьуныгъэм янэ- звездии сияющего братства» хэм ялитературэ инэшэнэ фынэрэ ныбжык Іэгъум има- зыфи Іорэр зыдэтыр мыщ исе- шъхьа Іэхэу зыпкъ щиуцонриеу «Литературная карта хэмкІэ, ахэр кІочІэ зещэ зэрэсыщтыгьэх. Гум къэкІыжьых РСФСР» зыфиІорэм къыщы- хъугъэхэм афэгъэхьыгъэ дисиусэхэу «Сичылэ цІыфхэр», дэкІы. Критик ныбжыкІэмкІэ сертациер Цуамыкъо Тырку-

хиутыхэу регъажьэ, Хьаткъо хэмрэ нэ Уасэ афиш Іыгъэх. аспирантурэм щеджэ ыкІи икъэгъэлъэгъонкІэ амалыкІэщытхъу хэлъэу къеухы. Адыгэ хэр», «Реализмэм икъэкІуапІэкІэлэегъэджэ институтым ли- хэр», «Жанрэу повестыр ыкІи тературэмкІэ щырегъаджэх. психологизмэм иІофыгьохэр», 1967-рэ илъэсым кандидат «Лирикэр зинэшэнэ прозэр» хъунымкІэ диссертациеу «Тра- ыкІй нэмыкІхэри. ЛъэхъэнакІэ диции и новаторство в адыг- ихьэгъэ адыгэ литературэм, ской поэзии и русско-адыг- анахьэу прозэм, амалык Гэу ские поэтические связи» зы- къыІэкІахьэхэрэм, гузэхашІэм, фиГорэр Москва Тыркубый психологизмэм яГофыгьохэр къыщеухъумэ, 1972-рэ илъэ- къызэрэуцухэрэм, гъэхъагъэсым доцент мэхъу; ыгу еты- хэм адак оү ч Гэнагъэу хъухэгъзу литературэмкІз студент- рэм жэбзэ зэкІукІз критикыр

1976 — 1978-рэ илъэсхэм ялитературэ фэгьэхынгьэ спец- Цуамыкъо Тыркубый доктокурсыр ехьы. рантурэм макІо — Дунэе лите-Я 60-рэ илъэсхэм якІэух- ратурэм и Институтэу М. Горьрантурэм макІо — Дунэе лите-

«В ритме эпохи» шъхьэ зыфишІыгъэр Къэбэртэе-Бэлъкъарым итхылъ тедзапІзу «Эльбрус» 1986-рэ илъэсым къыдегъэкІы. ІорыІуатэр лъахэм ягъэпшагъэу зэфэхьысыжь кІэм екІурэ льагьохэр», «Льэри. Мы илъэсхэм Тыркубый ытхыгъэхэр тхыль зэфэшъхьафхэу Дагъыстан, Темыр-Осетием, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Тбилиси, Ростов-на-Дону къащахаутыхэрэм къадэхьагъэх; наукэм фэгъэхьыгъэ конференкІо цІэрыІохэу М. Шолоховым,

Реализмэм илъэпкъ хэкІыпІэхэмрэ ихабзэхэмрэ адыгэгъэгум щыпсэурэ лъэпкъ зэфэ- и АН литературэмкІэ и ЙнстиЗэлъашІэрэ шІэныгъэлэжьэу, литературнэ критикэу, тхакІоу Цуамыкъо Тыркубый непэ ыныбжь зынэсыгъэм ежьапіэ фэхъугъэр, ипсынэкіэчъыр къызыщыхъугъэ къуаджэу Къэбыхьабл ары. ИкІэлэціыкіугъо зэоуж илъэс къинхэм атефагъ, къоджэ еджапіэм чіэсызэ литературэм зыІэпищагъ, тхэн-усэным пасэу ыгу къыфэущыгъ. 1958-рэ илъэсым Хьатыгъужъыкъое гурыт еджапІэр къмухи Адыгэ кІэлэегъэджэ институтым иадыгэ къутамэ щеджэнэу зырегъажьэм, усэ бэкіае зэіуигъэкіагъэти, тхэкіо ныбжыжіэхэм ясеминарэу Адыгеим итхакІохэм я Союз зэхищагъэм хэлэжьагъ. Ежь Тыркубый къызэриloy, «зитхыгъэхэм ащыгъуазэу, ау зышъхьэ ымылъэгъугъэ» зэлъашіэрэ усакіохэр, тхакіохэр апэу нэрылъэгъу фэхъугъэх: КІэрэщэ Тембот, Лъэустэн Юсыф, Пэрэныкъо Мурат, МэщбэшІэ Исхьакъ, Бэрэтэрэ Хьамед. Мыхэм хъункІэ аштэгъэ усэхэм ежь Тыркубый къырагъаджэзэ, магнитофоным тыратхи, Адыгэ радиомкіэ къатыгъагъэх. Тхэным иапэрэ лъагъо лъыкотэнымко зишІуагъэ къекіыгъагъэхэр непэ къызнэсыгъэм щыгъупшэхэрэп...

Лъэгъо нэфыр игъуаз

Усэным дакІоу Тыркубый шъхьафхэр адыгэхэм ялитера- тутэу Шота Руставели ыцІэ зы- рэ псальэр» шъхьэу зыфишІыхьырэм щытхъу хэлъэу къы- гъэр 1992-рэ илъэсым Цуамыщиухъуми, филологие шІэ- къо Тыркубый Адыгэ тхылъ Ахьмэд итхыгъэхэм, адыгэ усэ Адыгэ литературэм ехьы- зэхэлъхьакІэм фэгъэхьыгъэ- лІэгъэ статьяхэр зыдэт тхы- илъэс тешІагъэу профессоры- дегъэкІы. Жанрэ зэфэшъхьаф-О хэу статьяхэр етхых, альмана- льэу «ГьогукІэхэм яушэтын» цІэри къыфаусыгь. ШІэны- хэм зэхьокІыныгьэў ащыхъў-🔘 хэу «Зэкъошныгъэм» ахэр зышъхьэр Цуамыкъо Тырку- гъэлэжь цІэрыІохэу А. Бара- хэрэм ынаІэ атетэу титхакІокъыдэхьэх. Институтыр къы- бый 1979-рэ илъэсым адыга- мидзе, О. Баканидзе, И. Лорк- хэм лъэгэп Так Тэхэрэм

налхэу «Зэкъошныгъэм», «Литературнэ Адыгеим» аритынхэу зэхэф критическэ статьяхэр ытхыгъэх.

Тхэным дакІоу Цуамыкъо Тыркубый студентхэм яегъэджэнрэ аспирантхэм, докторантхэм ягъэхьазырынрэ илъэсыбэ хъугъэу чанэу хэлажьэ. Адыгэ къэралыгъо университетым литературэмкІэ и Спецсовет итхьамэтэгуадз. Адыгэ филологиемрэ культурэмрэ яфакультет зэхэщэгъэным кІэщак о фэхъугъ, илъэс 12 ар ащ идеканыгъ, 2001-рэ илъэсым Адыгэ республикэмкІэ наукэм изаслуженнэ ІофышІэ хъугъэ, Дунэе Адыгэ Академием ар иакадемик. Урысые Федерацием гъэсэны--иМ и єІмедместыніств едмест нистерствэ, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет – Хасэм я Щытхъу тхылъхэр, Адыгэ къэралыгъо университетым ишІэжь медалэу «За заслуги перед университетом» зыфиІохэрэр ащ къыфагъэхэлъхэри зэкІэ къыдэхъунхэу

УНЭРЭКЪО Рай. Филологие шІэныгъэхэмкІэ доктор, АМАН-м иака-

Зигугъу къэсшІыщтыр шІэныгъэлэжьэу, сикІэлэегъаджэу, щысэтехып і сфэхъугъэу, филологие шІэныгъэхэмкІэ докторэу, профессорэу Цуамыкъо Гыркубый.

Научнэ лъапсэ иІэу адыгэ литературэр зэхэфыгъэным, хэ--ым мехныІшы фехестыносх пшъыжьэу, къогъанэ имыГэу лГэшІэгъуныкъо хъугъэу ищыІэныгъэ фегъэ Іорыш Іэ Цуамы зыгъэлъэгъугъэр ык Іи ушэта гъэ хъугъэ. Ащк Іэ профессо ригъэ ушъом бгъугъ. Ащ къекъо Тыркубый. Уасэ зиІэ научнэ ІофшІэгьэ инхэу икъэлэ- Литературэм фэгьэхьыгьэу фэраз, сыд фэдэрэ ІофкІэ уеолІа- художественнэ гупшысак Іэммыпэ къыпык Іыгъэхэр адыгэ ш Іэныгъэлэжьым къытфи Іуа- гъэми, нэгуихыгъэу, ныбджэгъу рэ критическэ псэлъэ ш эрыомлитературэм итарихъ хэхьа- тэхэрэм хэш ык Гыш хо зэ- хьалэлныгьэр къыхэщэу къып- рэ зэрэзэдигъэпсэуалъэхэрэр. гъэх, цІыфмэ апкъырыхьагъэх, заушъомбгъугъ, лъэпсэ пытэхэу, шІум фэлэжьэнхэу щыГэ- зэхишГэу, къедэГүхэрэм ежь зэрэзэшГуихыштым лъэплъэ, гушхуагъэ хигъуатэу джы къызныгъэм ахэр щызэбгырыкІы-

Цуамыкъо Тыркубый Нухьэ гьэ щеубыты. Егьэджэн гьогум гьэр макІэп. макІэп Цуамыкъо Тыркубый

зынэсыгъэм емылъытыгъэу, дентым шъхьэк Іафэ феш Іы, шъхьэтетэу кандидатскэ дисціыф зэіухыгъэу щыт, шіэныгъэ пъытэныгъэ фыриі у дэгущы- сертацием іоф дэзышіагъэхэм зицыкІагъэм реты, ныбжыыкІэ- Іэ ыкІи ныбжыыкІям ащ фэ- япчъагъэ укъызыпкъырыкІыхэр зыльещэх. Апшьэрэ еджа- дэ фыщытык Гэр гуапэ щы- кГэ, ежь инаучнэ школэ ыгьэпІэм Іоф зыщишІэрэр ильэс тІокІитІум къехъугъ. Охътэ мы- ным тыфэщэгъэным пылъыгъ. джагъэхэм атхыгъэ горэхэр зимак ригъэджагъэр бэ, ахэм Ишык Гэгъэ къэбарыр игъом дъэгъухэк Гэгъухэк гъэшых, маащыщхэр къызып ук Іэхэк Іэ икъоу къытльигъэ Іэсыщтыгь. къэ къыуегъэ Іу ык Іи «уитхагушІор анэгу кІэтэу Тырку- КІэлэегъаджэм литературэм кІэ-унгупшысакІэ къэсэшІэбый ренэу къык Ізупч Ізх. Ар изэгъэш Ізн нэбгырэ пчъагъэ жьы» зи Іок Із к Іуач Із къыуеты, къызыхэк Гырэр к Гэлэегъаджэм пищагъ. Кафедрэу зипэщагъэм узыщегъэгугъыжьы. ТыркуицІыфышІугъ, сэмэркъэу да- ныбжьыкІэхэм ежь янаучнэ бый Іоф зыдишІэрэ ныбжьыхэү хэльыр ары. Сэ сшъхьэк Іэшъхьэтетэу аспирантурэм кІэм ищы Іэк Іэн сэүк Іэ, иунэ-Тыркубый ишІушІагьэ льэшэу ыгьакІощтыгьэх. ДиссертацизэхэсшІагьэ, рэзэныгьэр сыгу ем итемэ икъыхэхын тефэрэ зэ, амал фигьотэу иІэпыІэгьу филъ зэпытыщт. Универси- гупшысэ игъорыгъохэр къытетыр къызытэухым ІофшІатэзытыгъэр Тыркубый ары. пІэ сызыштагъэр ары. Сищы- Илъэситфым тызырегъэджэ Іэныгъэ анахь къыхэнэфы- нэуж кІэлэегъаджэм ышІэкІырэ уахьтэмэ ащыщ нэмыкІ штыгь тигупшысакІэ, литеракъэралыгъо сызэрэкІогъагъэр. турэм иедзыгъохэм ащыщэу НыбжьыкІэр ІэкІыб хэгъэгу нахь къытпэблагъэр. Джырэ зыкІорэм идунэе зэхашІэ зызэ- адыгэ романым изытет, ыпэ-

Диссертациер аспирантым ытхынэу зыригъэжьагъэм къыкІоцІ къытагъэльэгъугъэмрэ зэ- щегъэжьагъэу къэушыхьахэтхыгъэмрэ зэхапшІэу ыпэкІэ тыжьыным нэс Тыркубый ащ шъхьэкІэфагъэ дызэрихьэзэ,

пшъэрылъхэр диссертацием

ылъэныкъокІэ зыфэдгъэуцу-

ЦІыфхэм уахэтыныр, ахэр Апшъэрэ еджапІэм тыкъы- материалыр куоу зэхифынымзепщэнхэр профессионалым зычІахьэм факультетэу ты- кІэ ІэпыІэгьу фэхъу. ШІэныгъэиІоф, ау нахь шІуагьэ къэзыты- къызыдэкІуагъэм Тыркубый лэжь пэпчъ наукэм икандидатизынатын жедуганын инэментын инэментын жедуганын инэментын жедуганын инэментын жедуганын жедуганын инэментын жедуганын жезуганын жедуганын жезуганын жезуган ары. Тыркубый, ежь льэгап у итеорие тигьаш І эщтыгь. Сту- рыным пыль. Тыркубый я І эхьоу къыпэгьок і ыжьы. Еджэ- псыгъ піон плъэк і ыщт. Ригъэгъо къэбархэм защегъэгъуакъыуегъэкІы. Гуфэбэныгъэ хэльэу иІофшІэгьухэм ясабыйхэм ацІэхэр къыриІозэ, ренэу къакІэупчІэ. Ащ фэдэ фыщытыкІэм гур къеІэты.

Тыркубый анахь шІэныгъэлэжь гъэшІэгъонхэм ащыщ, бэ ригъэджагъэр, бэ зылъы-

Псауныгъэ пытэ иІэнэу, игъашІэ кІыхьэу, иунагьо датхьэу, наукэм джыри зэшІокІ инхэр !оІват уєхнєІидыш

АХЪМЭТ Джульет. Филологие шІэныгъэхэмкІэ кандидат, адыгэ фи- 🔿 лологиемрэ культурэмрэ 🢍 яфакультет и Іофыш І.

Сурэтым итхэр: Цуамыкъо Тыркубый япащэу кандидатскэ диссертациехэр зытхыгъэхэу ыкіи къэзыгъэшъыпкъэжьыгъэхэу Цэй Белэрэ Ахъмэт Джульетэрэ.

итхыгьэхэр гьэпсыгьэх, льэпкь къыдегъэк ых. Я 80-рэ илъэс- тхыльэу «Шыфыгъэм фэбэнэ- нэмык хэри.

хьом, К. ЩашІэм, Р. Мамыим, новым яІофшІагьэхэм, ахэм дипанидзе, И. Меггрелидзе, ар къатегущыІэ, зэшІомыхы- ЛІэшІэгьукІэу тызыхэхьа-

М. Савченкэм Тыркубый и Іоф гъзу къанэхэрэм, критикэм гъзм епхыгъзу тилитературэ шъошагъзх. А зэпстзур ТыршІагъэ осэ ин къыфашІыгъ. иІофыгъохэм алъэІэсы. АщкІэ зэхъокІыныгъэу фэхъухэрэм, кубый Іофэу ышІагъэмкіэ къы-Къыхэзгъэщы сшІоигъу адыгэ шыхьатых тхыльым дэт пы- художественнэ гупшысэм пэ- лэжьыгъ. Сыд Іоф ышІагъэми ІорыІуатэм иІофыгьохэми ар чыгьохэу «Льэпкъ культу- рыт ащыхъурэ льэпкъ шІэ- тхэным, творческэ гупшысэм фэ. Хэку гъазетхэм, журнал- ныгъ, игупшысэ зырагъэушъом- зэрахэлажьэрэр, адыгэ орэ- рэм илъэхъанык I», «Прозэм жым, шъхьэихыгъэ къэ Iyaк Iэм Тыркубый ренэу ыгу афэщагъ, хэу «Зэкъошныгъэм», «Ку- бгъугъ, нахь куу ашІыгъ. Къы- дыжъхэм, нарт эпосым япоэ- илъэпкъ хэкІыпІэхэр», «Лите- къыгъэбаигъэ тарихъ романым тхылъыпІэ тхьапэм икъэлэм бань», «Дон», «Дружба наро- кІэльыкІогьэ ильэсхэм Цуа- тикэ ехьылІагьэу хэутыгьэхэр ратурнэ критикэм иІофыгьо- ыкІи непэрэ адыгэ поэзием зыфещэи. Джарэущтэу бэрэ дов» «Эльбрус», «Наш совре- мыкъор Адыгэ к Іэлэегъэджэ зэри Іэхэр. Ахэр ямэхьанэк Гэхэр», «Еутых Аскэр ехьыл Іэ- ехьыл Іагъэў мы аужырэ ильэс- джыри тилитературэ фэлэжьэменник», тхыльхэу Мыекьуа- институтым ыгу етыгьэу до- куух, узы эпашэу уяджэу гьэ- гьэ псаль», «Мэщбэш э Ис- хэм адыгабзэк э ытхыгьэхэр нэу, псауныгьэ пытэ и э игупэ, Ростов-на-Дону, Махачка- центэу щэлажьэ, гурыт еджа- псыгъэх. Тапэк и ар лъигъэ- хьакъ илирикэ ехъыл эс- зыдэхьащт тхылъыр Тыркубый се», «КъумпІыл Къадырбэч егъэхьазыры. ХэшыпыкІыгъэ есэІуалІэ. гъэхэр мызэу-мытюу къадэхьа- хэу я 5 — 6-рэ классхэм апае Литературнэ-критикэ Іоф- илитературнэ портрет», «Уса- литературнэ-критическэ Іофгъэх. Литературэ шІэныгъэмрэ учебникхэр (Бахъукъо Ерэ- шІагъэхэр, титхакІохэм ятвор- кІоу Нэхэе Руслъан», «Къуекъо шІагъэхэр зыдэт тхылъым иІэкритикэмрэ зэригъэк ухэу ащ джыбэ игъусэу) мызэу-мыт у ческэ сурэтхэр, этюдхэр зыдэт Налбый ехьыл у высыб этюд у на крысыб зэк у высыб зэк у къыдэ-

СикІэлэегъадж

блехьу. 2000-рэ ильэсым Тыр- рэм ельытыгъэмэ зэхьок Іы-

куем Адыгэ хасэу шыІэм хэ- ныгъэу хэхъухьэхэрэр къы-

гъэгу зэфэшъхьафхэм ащыщ хэдгъэщынхэр — джащ фэдэ

игупшысэ зэралъигъэ Іэсыным Іэпы Іэгьушхо къыпфэхъу. ишІыкІэхэр дэгъоу къызыфи-

ныбжьыкІэхэр къыригъэбла-

гьэхи, форум зэхищэгъагъ. Тыр-

кубий сэ сшъхьэкІэ сыкъигъэ-

лъагъуи, Тыркуем сыкІонэу

хъугъагъэ. ТхьамэфитІум къы-

тылъагъэкІотагъ.

ныбжык Гэу тырищагъэри, ты- шІык І фызи Гэхэм, аспирантурищэщтыри. Ащ ригъэджэгъэ рэм яеджэн щыльагъэкІотэ- ыкІи кандидат диссертацие пфэгушІо, щылыч псауныгъэ, пчъагъэ лъэпкъым фэлажьэ: ным лъэшэу ынаІэ тет. Сэри пчъагъэмэ япхырыгъэкІын оп- творческэ гухэхъо лъэш, уиІоф-Адыгэ къэралыгъо университе- Тыркубый литературэм иамал понентэу ахэлажьэ. Научнэ Іоф- кІэ сыдигъуи гъэхъэгъэшхохэр тым, шІэныгъэхэмкІэ Адыгэ инхэр къысІэкІигъэхьанхэ ылъэ- шІэгъэ пчъагъэмэ, яфэшъошэ уиІэнхэу, цІыфхэм осэшхо къыреспубликэ институтэу гумани- кІыгъ. КІэлэегъэджэ сэнэхьатым уасэ афишІызэ, рецензиехэр, от пфашІэу, уалъытэу, уигупсэхэм тар ушэтынхэм апыльым, гьэ- фыри эш Іульэгъур, мыпшъы- зывхэр етхых. Литературэм фэзетым, тхыль тедзапІэм, теле- жьэу литературэм узэрэдэлэжьэн гъэхьыгъэ научнэ ІофшІагъэу нэу пфэсэІо. видением, радиом, культурэм фаер сигъэшІагь. Шіэныгъэлэ- къыдэкІыгъэхэм ащыщхэм реиІофшІэпІэ зэфэшъхьафхэм. жым ихьатыркІэ синаучнэ-ушэ-Сэри Цуамыкъо Тыркубый тын лъызгъэкІотэн слъэкІыгъэ. Дактор шъхьаІэу яІ. Усэ цІыкІухэмкІэ тхэнэу рисыригъэджэнэу синасып къы- Іофэу къыздишІагъэм ишІуа- гъажьи, монографическэ Іоф-

Тыркубый сыдигьокІи цІыф-Литературэм пылъхэм, апшъэ- гъэфедэхэзэ, шІэныгъэм еджа- хэм адеІэным лъэшэу пылъ. Ащ ар щыт. рэ еджапГэхэм якГэлэегъаджэхэм кГор къыфегъэущы. Лъэпкъым шГэныгъэлэжь ныбжыкГэхэр фэлэжьэщт ныбжьык Гэхэм ыгъэхьазырынхэ, аспирантхэм, мынеэтейшеры кеметине фол мехтивартно тороз дострания дост гъуай. ИшІэныгъэлэжьын Іофи, теуцонхэм Тыркубый иІахьы- шІэныгъэу рихьылІэрэр макІэп. Цуамыкъо Тыркубый къызыикІэлэегъэджэни пытэу зэпхы- шІу хилъхьагъ. Ащ егъэджэн Цуамыкъо Тыркубый анахь Іоф хъугъэр непэ илъэс 70-рэ мэхъу. гъэу илъэсипшІ пчъагъэм Адыгэ Іофым дакІоу нэбгырэ пэпчъ къинми екІолІакІэ къафегъоты. Тыркубый цІыф Іуш, акъылыкъэрылыгъо университетым щэ- зыгъэгумэк Іырэ Іофыгъохэмк Іэ Ащ къыхэк Іык Іэ бэмэ упч Іэ- шІу, хьалэл, ыгук Іэ ныбжьык І, лажьэ. Ар шІэныгъэ куухэр зы- ІэпыІэгъу афэхъуным фэхьа- жьэгъу ашІэу, ІэпыІэгъу фаеу бэ ІэкІэль кІэлэегьадж. Ащ ипшьэ- зыр зэпыт. НыбжынкІэхэм на- къеуалІэрэр. Ахэм мышъхьахэу гъэр шІу ельэгьу. Ащ гьэхьарыль ины, шъуамбгъо, сыда укэр шІу ягъэльэгъугъэным, адэІэпыІэныр ежь ипшъэрыль гъэу иІэхэм лъэпсэ пытэхэр пІомэ цІыфым ипІун ар хэла- яеджэн льагьэкІотэным охьта- шьхьаІэу ельытэ. Амал горэ адзыгьэх, иІофшІагьэхэр мыжьэ, гъэсэныгъэ регъэгъоты, ащ би, кІочІаби ащ атырегъэкІуа- иІахэмэ ымыгъэразэу цІыф Іуи- кІодыжьын Іахьэу, лэпкъым ищыІэныгъэ чІыпІэ гъэнэфа- дэ ыкІи шІэныгъэу арихьылІа- гъэкІыжьырэп. ШІэныгъэлэ- ихъарзынэщ исаугъэтхэу хэужым пэщэныгъэ адызэрихьэзэ, цуагъэх. Литературэм фэщагъэхэу, хэ- аспирантурэр бэмэ къаухыгъ.

кІохэм ягьогу сытезыщагьэр. рэу Цуамыкьо Тыркубый сы- гьэнафэ Цуамыкьо Тыркубый рафыриІэр къыхэщэу, зышъ- пэгъокІы. Уахътэр фэмакІэми, ШІэныгъэлэжьыр Іофэу зыпыхьамысыжьэу нэбгырэ пэпчь ушъхьагьу къымышІзу Іофыр лъым ыгукІэ лъэшэу фэщагьзу, нэсыгъэм мэлажьэ. Лъэныкъуабэмэ ынаІэ атезыдзэрэ цІыфэу

ШъхьэкІэфэныгъи, лъытэныгъэ ини зыфэтшІэу, цІыф гъэсагъэу, кІэлэегъэджэ шъыпкъэу

СикІэлэегъадж, уимэфэкІ инэу Цуамыкьо Тыркубый доктор ильэс 70-рэ узэрэхьурэмкІэ сыуадатхъэу, тынчэу бэрэ ущыІэ-

Адыгэ филологиемрэ культурэмрэ яфакультет икІэлэегъадж, филологие шІэ-

ныгъэхэмк**І**э кандидат.

хьыгъ, ары литературэр шІу сэ- гъэк і э егъэжьэгъэ Іофыр ухы- шІэгъэ инхэмк і итворчествэ зыкІыным фегъэхьазыры. Журлемик.